

К. Угриновъ.

ФРАНКМАСОНСТВОТО

И

НАЧАЛАТА МУ

Цѣна 20 ст.

Печатница Новъ Животъ — София.

1917

ФРАНКМАСОНСТВОТО

И

НАЧАЛАТА МУ

На моя добър приятел
Дончо Атанасовъ,—прѣданъ
синъ на майка България и искренъ човѣколюбецъ.

Откакъ се разигра всеобщата международна кървава драма въ Европа, загатна се въ нашия печатъ накратко нѣщо за участието и на франкмасонитѣ въ нея. Нѣкои ги обвиняваха, че не били достатъчно силни да попрѣчатъ на войната и на човѣшкитѣ кървопролития изобщо, други, — че тѣ именно сж били прями виновници за участието на нѣкои западни държави въ нея. Доколко е вѣрно едното и другото, историята ще покаже.

Че франкмасонството е играло голѣма роля между народитѣ въ Европа, не подлежи на никакво съмнѣние. То е послужило твърдѣ много за възраждането на тия народи въ морално и културно отношение.

Доколко се простиратъ свѣдѣнията ми, франкмасонството е чисто културна и човѣколюбива международна организация. Тя работи общо за издигането на човѣчеството и частно

за народитѣ. Тя се бори съ моралнитѣ неджзи на обществото, съ мрака и невѣжеството, съ мизерията и глада и се старае да усъвършенствува отдѣлната личностъ и обществата или народитѣ изобщо. Тя прѣска само свѣтлина по въпроситѣ, които вълнуватъ обществата въ извѣстно врѣме, но като организация активно участие въ политиката не взима. Тя е за свободата, редътъ, правдата и законността на всѣка държава, но не е противъ държавния строй и противъ законитѣ въ никоя страна, защото иначе тя не би могла да съществува и да се тѣрпи законно и легално никждѣ.

Горнитѣ начала на франкмасонството извличамъ отъ статията на Никола Шиваровъ подъ заглавие „За Иванъ Николовъ Ведъръ, първий български франкмасонъ“, помѣстена въ „Българска Сбирка“, кн. 5, год. 1915. Въ тая кратка биография за първия български масонъ е напечатанъ единъ документъ, намѣренъ между книгата на покойния. Въ тоя документъ се говори за всемирното франкмасонство и началата му. Ето тоя документъ текстуално, както е напечатанъ :

**„Всемирното франкмасонство и
началата му.**

„Франкмасонството е всемиренъ съюзъ, почитащъ върху солидарността.

„При каквито и да сж обстоятелства, ма-

сонитѣ си дължатъ взаимно : помощъ, покровителство и услужване даже съ рискъ на живота си.

„Франкмасонътъ трѣбва да си спомня, че всѣки човѣкъ, даже и не масонъ, е неговъ братъ.

„Франкмасонството има за цѣль — нравственото усъвършенствуване на човѣчеството, а за срѣдства—безспирното подобрене на неговото веществено и умствено състояние.

„Франкмасонството има за девизъ: свобода, равенство и братство. И въ това отношение то е практическо училище, учебенъ храмъ на тия три основни начала на всѣко човѣшко сдружение, което милѣе за правдата и напрѣдка.

„То зове къмъ дѣйность всѣки справедливъ умъ и всѣка искрена воля, които чувствуватъ нужда да се сдружатъ, за да работятъ за духовното и нравственото усъвършенствуване на човѣчеството.

„Вслѣдствие на това франкмасонството не прави различие между своитѣ послѣдователи по отношение на народность, раса, вѣроизповѣданіе, мнѣние, благосъстояние, чинъ и обществено положение. То иска отъ тѣхъ само да бждатъ искрени въ търсене на истината и дълбоко прѣдани къмъ благото на подобнитѣ си.

„Масонскитѣ храмове сж отворени за прѣминаване на единъ висшъ животъ, къмъ който непосветеното общество трѣбва да се приготвя постепенно.

„Франкмасонството приготвява по тоя на-

чинъ всѣки напрѣдъкъ и услужва успѣха на всѣко свободолюбиво развитие. И за това то се явява като училище, дѣто се създаватъ избраници, мждреци и мислители, способни да просвѣтятъ своитѣ братя.

„Франкмасонитѣ при това се стремятъ да упжтятъ всѣкого да разбира своитѣ дѣйствиелни интереси. Тѣ учатъ хората да се обичатъ, да си помагатъ взаимно и да се сдружаватъ, за да живѣятъ въ пълно съгласие.

„Франкмасонството прѣдписва на всички свои членове: да мислятъ добрѣ, да говорятъ искрено, да дѣйствуватъ разумно; да се стремятъ къмъ дирене на истината; да научатъ въ храмоветѣ прилагането на началата на свободата, равенството и братството, за да ги изпълняватъ и въ обикновения животъ; да помагатъ на напрѣдничавото развитие на човѣчеството, чрѣзъ историческо изучване на всички велики нравствени и обществени задачи, чрѣзъ масонската пропаганда, чрѣзъ статии и книги. По този начинъ франкмасонството проповѣдва началата на единъ всемирень моралъ, приемливъ за всички народности и приложимъ при всички условия.

„То не ограничава никого при търсенето на истината и, за да запази именно за всички тази пълна свобода на мисълта въ всички насоки на духа, то се въздържа да опрѣдѣля или да иска отъ своитѣ съмишленици едно опрѣдѣлено вѣрване

„Франкмасонството не бива да се уподобява на нѣкоя секта, нито да се смѣта привърженикъ на нѣкаква школа: то стои надъ всички спорове, за да може да даде на приятелитѣ на истината една почва за разбиране и за братско единение.

„Масонството, освѣнъ това, налага на всички свои съмишленици, като граждани и масони, да се подчиняватъ на законитѣ на страната, въ която живѣятъ, и да бждатъ готови на всички жертви, които послѣдната би имъ поискала.

„Всѣки франкмасонъ е човѣкъ напълно свободенъ, зависещъ само отъ съвѣстѣта си.

„Като се стремятъ въ всичко къмъ съгласие, франкмасонитѣ избѣгватъ помежду си онова, което раздѣля духоветѣ, и вършатъ само онова, което свързва сърцата.

„Тѣ проявяватъ най-широка търпимостъ по отношение на мнѣнията, както въ областѣта на философията и религията, тъй по политическитѣ и обществени въпроси.

„Тѣ смѣтатъ трудолюбието задължително като повелителенъ човѣшки законъ и, слѣдователно, си забраняватъ своеволно бездѣлието.

„Франкмасонитѣ се групиратъ помежду си, за да образуватъ сдружавания, които се наричатъ ложи“.

* * *

Отъ горния документъ се вижда ясно, на какви начала почива масонството, какви цѣли прѣслѣдва и съ какви срѣдства си служи.

Значи, франкмасонството не е религиозна секта, не е политическа организация; то е сдружение за взаимна помощ, за просвѣта и за търсене на истината; то прибира въ своята срѣда всички искрени и просвѣтени умове безъ разлика на вѣра, народностъ и политически убѣждения, прави ги съвършени и ги праща въ свѣта да прѣскатъ свѣтлина и истина за благо на хората и народитѣ.

Важно е, че въ България се е зародило масонството прѣди половина вѣкъ още. Узнаваме отъ горѣпоменатата статия на Н. Шиваровъ, че масонъ е билъ революционерътъ Ангелъ Кънчевъ, доблестенъ и самоотверженъ българинъ, който пожертвува себе за свободата на своя народъ; Тома А. Кърджиевъ, — който прѣзъ цѣлия си животъ прѣскаше просвѣта, наука и истина; всеизвѣстнитѣ Захари Стояновъ, Александъръ Цановъ и други трима, имената на които авторътъ умълчава, защото били живи.

Зная положително, че масони сж били още и покойнитѣ държавници Константинъ Стоиловъ и Константинъ Величковъ, които работиха безкористно за успѣха и благоденствието на България.

Горѣизложенитѣ документъ е напълно достовѣренъ. Отъ тоя документъ се вижда, че:

1. Франкмасонството е една взаимноспомогателна организация — „франкмасонитѣ си дължатъ взаимно помощ, покровителство и услужване“;

2. То е чисто човѣколюбива организация: „фракмасонътъ трѣбва винаги да помни, че всѣки човѣкъ е неговъ братъ; то учи хората да се обичатъ, да си помагатъ взаимно и да се сдружаватъ, за да живѣятъ въ пълно съгласие“;

3. То е чисто възпитателна институция въ най-широкъ смисълъ на тая дума: „франкмасонството има за цѣль нравственото усъвършенствование на човѣчеството чрезъ беспирното подобрене на неговото веществено (материално) и умствено състояние“; значи, то е противъ мрака и невѣжеството, суевѣрията и прѣдразждѣнитѣ, злото и пороцитѣ;

4. Девизътъ му е — свобода, равенство и братство; а тия три начала прѣдполагатъ редъ, правда и законъ;

5. То е организация на най-просвѣтени люде — честни и правдолюбиви, — „които чувствуватъ нужда да се сдружаватъ, за да работятъ за духовното и нравственото усъвършенствование на човѣчеството“;

6. Поради това то е международна и всемирна организация — „не прави разлика между своитѣ послѣдователи по отношение на народностъ, раса, вѣрсиэповѣдание, миѣние, благосостояние, чинъ и обществено положение“;

7. То стои вѣнъ отъ всѣка религия и вѣнъ отъ всѣка политика; то дава пълна свобода на членовѣтъ си да мислятъ и да вѣрватъ, както искатъ, но да бждатъ искрени, когато търсятъ

истината, и дълбоко прѣдани къмъ благо то на подобнитѣ си; значи,

8. То е училище, кждѣто се хвърля свѣтлина съ най-голѣма искреностъ върху въпроситѣ, които вълнуватъ обществата, и се търси истината за благо то и щастието на хората. И поради това то иска отъ членоветѣ си да мислятъ добрѣ, да говорятъ искрено, да дѣйствуватъ разумно, да дирятъ истината, да се учатъ, какъ да прилагатъ между себе и въ обществото началата на свободата, равенството и братството; да помагатъ за развитието на народитѣ и човѣчеството чрѣзъ изучаването на всички нравствени и обществени задачи, да се не ограничаватъ никога при търсенето на истината, като дава пълна свобода на мисълта и на духа; и

9. То е легална организация, защото налага на всички свои съмишленици, граждани и масони, да се подчиняватъ на законитѣ въ страната, въ която живѣятъ, и да бждатъ готови на всички жертви, които би имъ тя поискала. Значи, то не е противъ държавния строй въ никоя страна и поради това то не трѣбва да се уподобява нито на секта, нито на школа, нито на политическа партия; — „то стои надъ всички спорове, за да може да даде на приятелитѣ на истината обща почва за разбиране и братско единение“; а инакъ — „всѣки франкмасонъ е напълно свободенъ и зависящъ само отъ съвѣстта си“.

За да може да се постигне всичко горѣизложено, да се намѣри истината, то проявява най-голѣма търпимостъ по отношение на мнѣнията и смѣта трудолюбието за добродѣтель и за повелителенъ човѣшки дългъ. Слѣдователно то осжда бездѣлието и лѣността.

* * *

Нека се повърна на повдигнатия въпросъ: франкмасонитѣ въ настоящата война.

Отъ всичко горѣизложено се вижда ясно, че франкмасонството не изключва отечестволубието. Напротивъ, то смѣта патриотизмътъ за добродѣтель. То налага на всички свои съмишленици, като граждани и масони, да се подчиняватъ на законитѣ на страната, въ която живѣятъ, и да бждатъ готови на всички жертви, които послѣдната би имъ поискала. Значи, то задължава членоветѣ си да обичатъ отечеството и да се жертвуватъ за него.

Пита се: какъ тогава масонитѣ въ Сърбия, Италия, Ромжния и пр. тикнаха странитѣ си въ общата европейска война и туриха на рискъ сществуването на отечествата си?

Много естествено.

— Всѣки франкмасонъ е човѣкъ напълно свободенъ и зависи само отъ съвѣстѣта си.

Значи, въ храмоветѣ си тѣ търсятъ истината, освѣтляватъ въпроситѣ, но дѣйствуватъ вънъ съ чиста съвѣсть споредъ схващанията си. Значи, да нѣма умисълъ, да нѣма желание да

се направи зло, да се дѣйствува искрено, но че може да се сгрѣши, твърдѣ е възможно и естествено. Ето защо допустимо е, щото франкмасони да сж съдѣйствували, като отдѣлни лица, като членове на извѣстни политически партии, да се вземе участие въ войната. Изхождали сж положително отъ интереситѣ на страната, въ която живѣятъ, и сж мислили добро за свотѣ отечества.

Трѣбва да се знае, че всички ложи въ отдѣлнитѣ държави сж малко или много национализирани. Зная положително, че турскитѣ франкмасонски ложи сж напълно национални. Младотурцизмътъ изникна на франкмасонска основа. Турцитѣ се отлжчиха съ единъ замахъ отъ общото франкмасонство, което е общечовѣшко, и почнаха да дѣйствуватъ чисто националистически — прѣди всичко за благо на Турция, послѣ за благо на всички народи и на човѣчеството. Защото, ако човѣкъ не мисли добро и не се грижи за благоденствието на най-ближнитѣ си, на своето отечество, какъ ще мисли за доброто и благоденствието на другитѣ? Който е привикналъ да обича сѣмейството си, съгражданитѣ си, сънародниците си, отечеството си, безспорно той ще обича и другитѣ, но, при условие, ако и тѣ обичатъ него.

Гръцката пропаганда въ Македония внесе лъ грѣцкитѣ масонски ложи най-долнопробенъ връчки шовинизъмъ: приемаха за членове-масони

векоравъли злодѣйци съ единъ огледъ — да убиватъ българи.

Ромжнскитѣ ложи въ Букурещъ не допускаха въ срѣдата си членове-масони отъ друга народностъ, сигурно за да не узнаватъ чисто националнитѣ имъ работи и отстѣплението отъ общитѣ масонски начала.

Може ли да бжде ясно слѣдъ горѣизложеното, защо масонитѣ въ нѣкои държави не попрѣчиха на войната, а напритивъ я потикваха?

Самиятъ фактъ, че ложитѣ сж национализирани, показва, че има отстѣпление отъ общитѣ масонски принципи.

Отстѣпление има и отъ основания девизъ: свобода, равенство и братство.

Ако приемемъ за вѣрно, че ржководителитѣ на политиката въ Англия, Франция и Италия сж масони, въ името на какъвъ девизъ дигнаха ржка противъ братята си въ Германия и Австрия? Въ името на кой човѣколюбивъ принципъ искатъ да уморатъ отъ гладъ милиони невинни хора въ тия двѣ страни? И въ името на кое свято начало душатъ свободата на Гърция и искатъ да погубятъ България? Горното показва, че масонството е поставено на изпитание тъкмотака, както е туренъ на изпитание и международниятъ социалъ-демократизъмъ, и едното и другото учения и сдружавания сж разпнати на кръстъ прѣзъ кървавитѣ врѣмена, които прѣживѣваме, въ името на националнитѣ прин-

ципи и на интереситѣ на отдѣлнитѣ държави и народи.

* * *

Нека кажа нѣколко думи за девиза „свобода, равенство, братство“.

Тоя девизъ, както е извѣстно, се провъзгласи и се издигна до догма прѣди сто години, прѣзъ врѣмето на френската революция. Оттогава обаче досега измина повече отъ цѣлъ вѣкъ; общественитѣ условия се измѣниха коренно, настана ново врѣме, повѣя другъ духъ на врѣмето.

Свободата е вѣчна и не увѣхва никога. Тоя девизъ трѣбва да се държи високо, но при условие да се не накърнявагъ чуждитѣ права. Винаги да се изхожда отъ златното и божествено правило: „не прави другиму онова, що не искашъ да ти правятъ тебѣ“. И обратното: „прави на другитѣ всѣко добро, що искашъ да ти правятъ и тебе“. Инакъ се обръща всичко на „слободия“ и настава безначалие. Ето защо редомъ съ свободата трѣбва да се постави законътъ, редътъ и правдата. Безъ законъ, безъ редъ и безъ правда нѣма сила въ никое общество и въ никоя държава. Германцитѣ днесъ побѣждаватъ, защото сж строго възпитани въ законность, редъ и правда. Тѣхната дисциплина и строга уредба (устройство, организация) я нѣма никждѣ. Тѣ дѣйствуватъ прямо и искрено. Такъвъ уреденъ народъ, такава благоустроена държава винаги ще печали и ще се налага

на другитѣ съ духовната си и веществена култура и сила

Равенството. Тоя принципъ ималъ значене въ старо врѣме, когато въ държавитѣ имало касти, имало е привилегировани съсловия; сега такива съсловия нѣма навсѣкждѣ. Запримѣръ у насъ: и селянинътъ, и гражданинътъ, и синътъ на офицера, на свещеника, на работника могатъ да се учатъ въ което училище пожелаятъ, могатъ да прѣдприематъ, каквато работа ижкатъ. Освенъ това, напускатъ едно положение и заематъ друго. И всѣчки, които сж способни, могатъ да се издигнатъ, да играятъ важна обществена роля; да влѣзатъ въ камарата и пр. Всички сж равни прѣдъ закона. Въ такива държави началото **равенство** не може да бжде основно, слѣдователно, не може да се води борба противъ **неравенство**, което не съществува.

Равенство въ умствено и веществено (материално) отношение не може да има. Никога не може човѣцитѣ да бждатъ равни по умъ и по способности. А отъ ума и способнитѣ произтича материалното благосъстояние на човѣцитѣ. По-умнитѣ, по-способнитѣ, по-трудолюбивитѣ при еднакви условия винаги ще бждатъ по-богати. Можешъ ли да искашъ равенство въ такъвъ случай отъ хората? Другъ е въпросътъ, ако се употрѣбаватъ нечестни и незаконни срѣдства, за да се трупа богатство; ако има желание и стремежъ по вагабонтски

начинъ да се отнима чуждо благо, за да се създаде свое, да се експлоатира невѣжеството на другитѣ, за да се натрупа благосъстояние и да се живѣе разкошно. Това е вече не само жавотински егоизъмъ, но и безчовѣчно прѣстѣпление. Тъкмо за това се създаватъ закони и се прѣслѣдватъ прѣстѣпниците. Това е зло, противъ което трѣбва да се опълчи всѣки. Алчността е порокъ, който трѣбва да се изкоренява.

Братство. Братството въ името на човѣщината и на морала се налага. Понеже благосъстоянието е промѣнчиво, и едно придобито сътрудъ или наслѣдено богатство може да се разори или разпилѣе лесно, всѣки може да падне въ положението на нуждающъ. Ето защо, всѣки, като има това прѣдъ видъ, трѣбва винаги да е готовъ да помогне на нуждающия се. И да не очаква възмездие за помощта. Тя трѣбва да бжде безкористна, защото и ти, който си помогналъ, може да имашъ нужда отъ помощъ, и другъ на тебе пъкъ ще помогне. Тѣй че, отъ каквото гледище да изхожда човѣкъ — религиозно или общечовѣшко, трѣбва да гледа на ближнитѣ си като на свои братя и да бжде готовъ винаги да услужва и да помага. А наши близки сж прѣди всичко членовѣтѣ на сѣмейството, нашитѣ роднини, нашитѣ съграждани, сънародниците и послѣ вече всички хора.

Защо обществото—и у насъ, и въ чужбина—има лошо понятие за франкмасонството, и простолюдието гледа съ прѣзрѣние на масонитѣ, гле-

да на тѣхъ като на проклети и отлжчени отъ църквата хора?

Франкмасонството прѣзъ миналитѣ вѣкове се бори твърдѣ много противъ папската властъ, особено противъ езуитскитѣ ордени. То бѣше противъ клерикализма, който се домогваше до политически права и искаше да възвърне свѣтската властъ на „свѣтия отецъ“, който живѣе въ Ватикана. Поради това и Ватиканътъ се опълчи противъ франкмасонството.

Почна се открита и подземна борба. Папски були и енциклики отлжчваха отъ църквата франкмасонитѣ и ги прѣдаваха на проклетия. Франкмасонитѣ пъкъ като разкриваха и разкриватъ съ чиста искреностъ и за благо на човѣцитѣ безвѣрието, лицемѣрието, подлостъта, лѣнностъта, прѣлюбодѣянията и мракобѣсието на католическитѣ религиозни ордени, създадоха въ Европа грозно настроение противъ папството и противъ всички негови монашески крѣпители. За това именно папата отлжчи отъ църквата франкмасонската организация, а привърженицитѣ му прѣснаха всевъзможни клевети, заблудиха суевѣрното и невѣжествено общество, като вгълпиха въ главата му, че масонитѣ сж проклети хора, невѣрници, носители на сатаната и пр.; когато въ сжщностъ пъкъ тѣ сж дълбоко вѣрующии хора, безспорно честни, готови всѣкога да помогнатъ на ближни и да се жертвуватъ даже за всѣко право и честно дѣло.

* * *

Съ горнитѣ рѣдове имахъ за цѣль да разсѣя мѣглата и заблуждението, което сжществува въ нашето общество за фанкмасонството и да хвърля свѣтлина върху началата му, на които почива, цѣлитѣ му, коитѣ прѣслѣдва, и начинитѣ, по които дѣйствува. Ако съмъ успѣлъ отчасти поне да сторя това, ще се радвамъ дълбоко.

К. Угриновъ.

